
HET LAND VAN NEVELE

**DAGBOEK
VAN EEN VERPLICHT
TEWERKGESTELDE
IN DUITSLAND
(1943-1945)**

Gerard Wille

Bewerkt door Erik Waelput

maart 2003

jaargang XXXIV

aflevering 1

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

Erik WAELPUT, Dagboek van een verplicht tewerkgestelde in Duitsland (1943-1945), Gerard Wille	
Voorwoord	3
Inleiding: de verplichte tewerkstelling in Duitsland	5
Dagboek Gerard Wille	9

MENSEN VAN TOEN

Goed nieuws voor familiekundigen	85
Senioren schrijven nu: "De tijd van toen"	
Guido SCHAECK, Bros Hansbeke	86
Guido SCHAECK, Het huis aan de vaart	87
André D'HOORE, Speelgoed vroeger en nu	88
Dreetse DUERE, Druemn.. och heere toch...	95
André D'HOORE, Slechte tijden	96
Marc DE KETELAERE, Verlof	100
Marc DE KETELAERE, De kinderwagen	100
Onze website in het nieuw	102

Mensen van Toen

Familiekundige rubriek

GOED NIEUWS VOOR FAMILIEKUNDIGEN

Sinds begin van dit jaar werd het namenregister op onze website aangevuld met alle familienamen die tot op heden werden vermeld in de tijdschriften (1991-2001) en de rubriek (2002) **Mensen van toen**. Dit huzarenstukje werd klaargespeeld door ons lid de heer **Patrick Tuyschaever** uit Eke, waarvoor onze oprechte dank. Deze belangrijke aanvulling zal het opzoekingswerk van onze leden en de vele familievorsers ongetwijfeld ten goede komen. In ons namenregister waren tot op heden enkel de familienamen uit ons heemkundig tijdschrift Het Land van Nevele beschikbaar van 1970 tot en met 1995. Wie denkt ons te kunnen helpen voor het verder zetten van dit register tot en met heden kan contact opnemen met Lieven & Catherine De Ruyck-De Groote (catherinedg@pi.be) of André Bollaert (landvannevele@belgacom.net).

Land van Nevele	Mensen van Toen
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z	A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
MABE VII/55	
MABELIS I/8 - III/14, 19	
MABILIS IV/13	
MACHIELS VIII/94 - XXXIII/186	
MAC GRAE VIII/88	
MAC LEOD VII/43, 101 - VIII/86	
MADOE XI/4	
MADOU I/55 - II/37, 38, 46, 47 - IV/74 - V/7 - VIII/30, 45 - XI/6, 10, 92, 93	
MAEBBE XI/94	
MAEBE II/87	
MAECH XXXIII/182	
MAEGHERMANS III/92	
MAEKE III/53	
MAENAUDT V/77	
MAENAUT III/76 - XI/87	
MAENHAUDT XI/97	
MAENHAUT III/4-6, 59-62, 64, 65, 68, 72, 76, 77 - VI/45 - VII/83 - IX/11, 74 - X/11, 13-15, 68, 78, 80, 91 - XI/86	
MAENHOUDT II/102 - V/39 - VI/38 - VII/7, 83 - VIII/51 - X/61, 63	
MAENHOUT I/27, 88 - II/4, 13, 28, 46, 72, 100, 102 - III/63, 80, 96, 98, 105, 109 - IV/77, 80, 85, 86 - V/22, 51, 62, 68, 78 - VI/16, 29, 46, 93 - IX/74 - X/22 - XXXIII/86, 88, 95-99	
MAENOUT V/75	
MAEPE IV/62	
MAERE X/68	
MAERS VIII/63	
MAERSCHALCK II/21, 46 - IV/39, 87	
MAERSCHALK IV/87	
MAERTENS IV/69 - VI/63, 64, 70 - VII/28, 35, 40 - XI/63	

SENIOREN SCHRIJVEN NU: “DE TIJD VAN TOEN”

Sedert enkele jaren organiseren wij, de heemkundige kring “Het Land van Nevele”, een opstelwedstrijd voor de leerlingen van de basisscholen uit ons werkgebied. In die opstellen komen thema’s aan bod uit de kinderjaren van hun grootouders, zoals “De school van mijn grootouders” en “Speelgoed uit de tijd van mijn grootouders”.

Op initiatief van ons bestuurslid Daniël D’Hooge deden we een oproep in het Infoblad van de gemeente Nevele om ook onze grootouders en senioren zelf ertoe aan te zetten hun herinneringen neer te pennen.

Hieronder publiceren we de eerste opstellen van enkele Nevelse senioren. Indien de tekst geen titel droeg, hebben we er zelf een aan toegevoegd.

BROS GANSBEKE

Onder de vele Landegemse stropers van voor de Eerste Wereldoorlog was Bros Gansbeke zeker de meest gekende.

Men zegt dat hij nooit heeft gewerkt. Als men Bros tegenkwam, liep hij steeds blootvoets. Met een baal en een schop in zijn onafscheidelijke kruiwagen passeerde hij iedereen zonder opkijken en door de dorpskom kwam hij nooit. Hij kende alle voetwegen en wist in weiden en akkerland de kortste weg naar het “mennegat”. De steel van de schop, door het gebruik zeer glad geworden, had reeds menig haasje verrast en het feit dat de steel vlot van de schop kon, mochten de dorpelingen niet zien.

Af en toe stopte Bros om in een weide een koeienvlaai op te scheppen, hij deed maar alsof. Met zijn scherp ontwikkeld opmerkingsvermogen had hij een verse konijnenpijp, een hazenleger, een fazantenpluim gemerkt... of had hij het geroken?

Eens controleerde hij zijn stroppen ergens tussen Ro en Markette in Hansbeke. Het was een zondagmorgen. Hij werd er door de jachtwachter - de garde - verrast. De garde stelde de bezwarende feiten vast... “*was in het bezit van wild, - op voormelde plaats, datum en uur.*” en ja hoe laat was het? Op die vraag antwoordde (loog) Bros dat hij het juist zes uur had horen slaan op de kerk van Hansbeke... het misdrijf was zonneklaar. De garde

was fier en zelfverzekerd, hij had eindelijk prijs... de sluwste stroper was gevat.

Bros wist dat de garde zich had vergist inzake het uur en gaf zich niet gewonnen. Hij liep in één adem door zijn zo goed gekende weiden en akkers naar Landegemdorp. Daar ging de vroegmis juist beginnen. Hij kwam nog even langs in de winkel van Rozeken (mijn vaders moeder), kocht er tabak en snuif, leende er een paar kloefen en ging doodgemoedereerd naar de mis.

Toen zijn proces voorkwam had Bros een sluitend alibi: het kon niet dat men iemand betrapte op heterdaad om zes uur, zo een drie à vier kilometer ver van Landegemkerk en dat de beschuldigde om zes uur in de vroegmis aldaar aanwezig was.

De getuigenis van Rozeken was formeel: *“Hij had zelfs nog vóór de vroegmis tabak en snuif gekocht.”*

De rechter beval de vrijspraak en Bros stroopte verder, steeds blootvoets, met zijn speciale schop in zijn onafscheidelijke kruiwagen. Toch heeft Bros geruime tijd de wijken Ro en Markette gemedend.

Guido SCHAECK, Landegem

HET HUIS AAN DE VAART

In 1930 kocht Gaston De Witte, werkzaam bij de N.M.B.S. (Gent-St.-Pieters) een stuk grond langs het Schipdonkkanaal dicht bij de spoorwegbrug te Landegem. Het jaar daarop liet hij zijn woning bouwen. Gaston was een gerenommeerd duivenspeler. Hij vond dat zijn woning en zijn duivenhok ideaal gelegen waren - geen burens, rondom ongerepte natuur, goed zicht op het vallen van zijn duiven en niet ver van Landegemstation waar hij dagelijks de trein nam om zijn werkplaats in Gent te bereiken.

In 1937 kreeg Gaston het bericht dat “wegens noodzakelijke verbredingswerken aan het Schipdonkkanaal zijn huis diende gesloopt te worden”. Tijdens de afbraak van zijn 7 jaar jonge woonst trok Gaston met zijn gezin in bij juf. C. Gillis. Toen de nieuwe woning klaar was, dacht men bij de familie De Witte dat alle leed voorbij was. *“Men zou ons nu wel met rust laten.”* Maar in de meidagen van 1940 werd de IJzerenbrug om strategische redenen door het Belgisch leger gedynamiteerd. Het gevolg: scheuren in de muren, ruiten en pannen aan diggelen, het huis bijna onbewoonbaar maar

met de hulp van familie en buren herstelde men zo goed en zo kwaad als het kon: “*t Zal nu toch wel gedaan zijn met die miserie?*”.

In september 1944, bij de bevrijding, dynamiteerde men de spoorwegbrug opnieuw... en weer herstelde men de geleden schade... Zou het nu gedaan zijn?

Nog geen 4 maand later - op 1 januari 1945 - plofte een V1-bom op zo een 50 m van Gastons huis in de achterliggende beek. De schade was enorm. Het dakgebinte was verschoven, alle pannen weg, de ruiten aan scherven, muren gebarsten, deuren versplinterd... en toch prees men zich gelukkig: stel u voor dat de V1 een paar meter verder was ontploft. Inderdaad, door het feit dat de V1 precies in het midden van de Kalebeek was gevallen, bleven vader Gaston, moeder Madeleine en de drie zonen ongedeerd. De bom had over de nabije omgeving al het slijk uit de beek geslingerd, de fruitbomen rondom waren zwart van het goor en tot op het resterende deel van de schoorsteen trof men gras en slijk aan.

De woning was onbewoonbaar en 't was volop winter. Het gezin ging wonen bij tante Liza. Toch begon men met de herstelling en men vond in volle oorlogsperiode de pannen van hetzelfde type in Marke. Men haalde deze pannen met de auto van Kamiel Wille (toen cafébaas in “Het Huis van Commerce”). De herstelling met allerlei hulp en met kunst en vliegwerk verliep tamelijk vlot. Men hoopte op betere tijden en in het voorjaar 1945 nam men terug zijn intrek in het huis aan de vaart.

In 1970 kwam het bericht dat het Schipdonkkanaal weer moest verbreed worden. Als onteigeningsvergoeding kreeg Gaston 450.000 BEF. Te weinig om een nieuwe woonst op te trekken, oordeelde Gaston. Hij was toen reeds 10 jaar gepensioneerd en met zijn Madeleintje huurde hij een woonst in de Vosselarestaat.

Zij vierden er hun gouden bruiloft op 27 december 1974.

Guido SCHAECK, Landegem

SPEELGOED VROEGER EN NU

Degenen die van mijn generatie zijn en geboren werden in het begin van de jaren dertig zullen het kunnen beamen. Veel speelgoed hadden de kinderen van de gewone werkman niet, dat was eerder voor de kinderen van de rijken en de handelaars.

Want als de Sint kwam, was hij waarschijnlijk al eerst bij de rijke kinderen langs geweest, bij mij was dat in elk geval zo. De Sint kwam zeker op het einde van zijn tocht over de daken, of toevallig was het gevraagde speelgoed niet voorradig. Voor mij was het gewoonlijk een paar lange wollen kousen, een sjaal die moeder voor mij had gebreid, een wintertrui, een zakje knickers en een paar mandarijntjes en wat “karlientjes”, maar zelden speelgoed.

Als wij nu aan onze kleinkinderen vertellen met welk speelgoed wij het moesten stellen, bekijken zij ons met ogen alsof wij van een andere planeet komen. Begrijpelijk, want zij hebben nu in hun zakken een game-boy, een tamagochi - of hoe noemt zoiets - een walk-man en een GSM om naar hun vriendjes en vriendinnetjes berichtjes te sturen. De meesten hebben thuis een stereo-installatie met CD-speler en zij hebben de laatste CD van hun favoriete groep of zanger in hun ruime collectie. Zij spelen computerspelletjes, surfen op het internet of zijn aan het e-mailen.

Wij moesten het met heel wat minder stellen. Wij waren al blij als wij een schaarthe mochten gebruiken om prentjes uit te knippen en een naald of sluitspeld kregen om de figuurtjes dan uit te prikken. Een “zoever” mogen maken van een eindje breiwool en een grote mantelknoop bezorgde ons al heel wat pret. Een ledig bobijntje van naaigaren was zeer welkom, vier nageltjes erin geklopt, wat oude breiwool en een naald en wij konden uren zitten “haken”, een soort koord breien. Hadden wij twee bobijntjes dan werd een tank vervaardigd, een elastiekje erdoor, aan de ene kant een lucifer, aan de andere kant een stompje kaars en een nagel, met de nagel het elastiekje opwinden, het zaakje neerzetten en onze “tank” reed. Maakten wij in de randen van het bobijntje inkepingen dan kon onze tank over kleine hindernissen.

Een eindje van de binnenband van de fiets konden wij gebruiken om er “rekkers” van te snijden, ze aan elkaar rijgen, aanspannen, loslaten en onze “rekker” ging de lucht in. Meer dan één rekker hing dan in de elektriciteitsdraden en dan poogden wij die er terug af te schieten. Wij hebben nog revolvers gemaakt van een stokje, enkele rekkers, een luciferdoosje en een wasknijper, zo konden wij dan één rekker wegschieten. Een zwaard moesten wij zelf maken, liefst van een van die ouderwetse lange kapstukken, een fluitje snijden uit een elstak of in een elstak figuurtjes snijden, hield ons een tijdje zoet. Een “klakkebos” maken van een uitgeholde vliertak, een “stam-

per” maken en dan “tappen” wegschieten. Tappen waren gekauwde “klodden”, afval van vlas. Wij kauwden er op tot onze kaken er pijn van deden.

Van een oude klomp een zeilbootje maken om het dan in één of andere gracht te laten varen. Een stukje krijt dat “toevallig” in onze zak was terecht gekomen als wij het bord moesten afvegen, kwam van pas om te “viertafelen”, een vierkant op de stenen getekend, één horizontale en één verticale lijn plus twee diagonale en wij konden weer spelen. De bedoeling was om uw drie dezelfde voorwerpen op één rij te krijgen, dat konden knopen zijn, keitjes of schakels van een fietsketting. Die schakels konden dan ook nog gebruikt worden om te “pikkelbenen”, de schakels boven op uw hand leggen, ze opgooien en dan terug opvangen boven op uw hand.

Op de “plaatse” konden wij voetballen op een ledig conservenblik of met geluk op een “moussen” balleken, met de knikkers rondeden of slangeschieten of “toetsen” met knikkers of “bolleketten”.

“Boerekluiten” was ook een geliefkoosd spelletje, een stapeltje stenen was “de boer”, de bewaker legde zijn steen er bovenop en de anderen poogden het zaakje omver te gooien met hun steen. De kunst was dan, om zonder door de bewaker “getikt” te worden terug over de beginlijn te geraken. Was de boer omgegooid dan moest de bewaker eerst de stapel overeind zetten alvorens hij iemand mocht tikken. Wij konden evenwel ook proberen de terugtocht af te kopen. Wij vroegen aan de bewaker wat wij kregen, volgens de afstand kon dat variëren van “één tip” en “één hiel” of “twee tippen”. Dan mocht ge uw steen in evenwicht op uw voet leggen en hem zo over de “meet” schoppen. Lukte het niet, dan was u de bewaker.

De velg van een oud fietswiel was een geschenk uit de hemel. Wij liepen dan naast de velg en hielden ze bollend door er met de hand of een stokje op te slaan of door het stokje in de gleuf te houden en de velg zo voort te duwen. Daar er toen overal nog kasseien waren, gaf dat een ratelend geluid als wij zo met vier of vijf bengels koersten zodanig dat er hier of daar wel een deurtje opening en wij de goede raad kregen elders lawaai te gaan maken.

Met een “brandglas” een stukje “film” of papier in brand pogen te steken door met ons brandglas een brandpunt te maken en zelfs op onze hand of

arm te branden “om ter langst”. Met een mes land afkappen, boog en pijlen zelf maken, of bij wonderig weder ons “drake” proberen in de lucht te krijgen, maar die meestal “stekte” en op de grond terecht kwam.

Aan de schoolpoort speelden wij gewoonlijk “baare” of “keije” maar juist zolang tot ze met de bende koeien van “‘t armhuis” passeerden en meestal ging de staart van die beesten de lucht in om wat “drets” op de grond te laten vallen en de pret was er af. Dan was het de moment om op de trappen van “‘t stadhuis” te zitten kaarten met coureurs of “melkerijbontjes”. Soms konden wij eens een “vuurkei” kopen en als wij die op de stenen gooiden gaf dat een knetterend geluid. Of met twee “bouten” en één “moer” maakten wij een bom. Tussen de twee bouten die wij op de moer schroefden, staken wij toen twee of drie “pistontjes” en dat gaf een ferme knal als wij dat op de stenen lieten vallen.

“Stekstuiven” of “meetje stekken” paardje spelen, het “paard” had aan elke arm een touw en de “menner” kon dan “tuke” of “geire” trekken, naar gelang het paard rechts of links moest. En in den toptijd was het “kappen” of “peeske trekken” en als den top niet draaide en weg draaide was het “ne zeeker”.

Als wij spelletjes gingen spelen, werd er veelal afgerommeld om te weten wie “hem moest zijn”, en gewoonlijk was het van “olle bolle riep mijn zole, olle bolle knots”, die werd afgetikt bij knots en de laatste die overbleef moet “hem zijn”. Of van “achter de piano stond er een kanne al die er van drinkt die stinkt”. Blindemannetje spelen, wie zit er in mijnen hof, haasje-over springen, of “brood in den oven steken”. Of we speelden in “Den Hoel”, sprongen over de grachten of gingen op puinjacht, en soms plaagden wij “Tuurluutsen” die daar koeien wachtte. Of in “Den Oostbroek” zaten wij na het spel nog eens bij “Karken van ‘t Armhuis” die daar in een klein schuilhokje op de koeien moest letten die daar graasden.

Stapels “Vlaamsche Filmkens” en “Ivanovkens” hebben wij uitgelezen. Jim en Willy Sweaton en Dolly, Bill Sullivan, Inspecteur Robert en Jo de Karbonkel, Oom Felix en Dick, Prinses Mio Tan en Dikke Tante, wij konden ze ons allemaal inbeelden, zo gingen wij in die lectuur op. Echt spannend.

Wij hadden niet veel speelgoed en toch waren wij tevreden, zelfs met het speelgoed dat wij zelf hadden gemaakt. Wij droegen er zelfs zorg voor.

De rijke kinderen hadden toen een fiets, een “trotinette” (step), ijs- en rolschaatsen, een trapauto, een meccano, tennisraketten of een luchtkarabijn. En toch is het voorgevallen dat er van die kinderen vroegen als ze eens met ons klakkebos mochten schieten of eens met ons brandglas mochten spelen of onze tank eens mochten laten rijden. Wij mochten dan even met iets van hun speelgoed spelen, heel even maar, want hun ouders mochten het niet zien.

Ja, zoals je ziet zijn de tijden helemaal veranderd. De jeugd van nu heeft een overvloed aan duur speelgoed en ze vermaken zich op hun manier en ik gun hen dat van harte. Maar ik heb mij al vaak afgevraagd of ze nu tevredener zijn dan wij in onze tijd? Ik zou het niet met zekerheid durven zeggen. In elk geval, ik hoop van wel en ik wens het hen van harte. Want wij, wij van de jaren dertig, wij kunnen ons moeilijk in hun wereld inleven.

André D’HOORE, Nevele

DRUEMN... OCH HEERE TOCH...

Iedereen druemt wel ne keer van iets, maor druemn zijn bedrog wordt er gezejid en uek, druemn koom hoast nooit nie uit. Ik drueme altemets uek wel ne keer van iets, moar dienn druem zoal wel nooit nie uitkoomn, spij-teg genoegd. Maor kijk, ‘k weede oal wat daa gaot zeggn ols ‘k ulder vertelle waorvan da’k drueme... Da’k zo benne, of da’k ne slag van de meuln ghad he, of da’k ze nie oallemaal nie meer tuebe he, maor ‘t kan mej nie schilln. Maor kijk, ‘k zoal ‘t ulder ne keer gaon eksplikeern zie.

‘k Zoe nog girn ne keer weere keern op ‘ boernhof waor da’k geboorn ben en daor ne keer wa gaon rondneuzn. Ne keer in de pirstoalln goan kijkn, maor die pirdn van tons zulln daor oallichte niet meer stoan, ‘t woarn der tons zeevne in dienn tijd, de koestoalln en de virkenskoontn, den jeuzoldre en den dilte, ‘t kerrekot, ‘t braskot en ‘t ovemuur. De messijnk en de mesput zulln oal wel wig zijn peize’k, suust lijk ‘t struekot en ‘t kerbuurekot, en d’heitnen pompe die vuer ‘t huis stond en ‘t zoal verzeekers geen heitmijte nie meer stoan uek, en ‘t zoal verzeekers wel een brokke veranderd zijn, ‘t es oal te lang geleen.

En tons azue ne keer nen oavend in die gruede boerekeukn zittn olst echt baomesse es en rond de buizestoove zittn mee 'n bendeken. De stove stoa te ronk, de reegn klettert teegn de ruitn en de wind hankt zulkn daoneg leevn daa de boalkn huert spokkn en kroakn en ghuert doar ieverst een kotdeure of een zoldervenster da't oal en te veele schilt. 't Wordt donkre, en de kienkee of de kerbuurelcuht wordt omstookn en ge zeit weere wat da 't er van de kwestie es. Onder de stoove ligt er een bondelke struet, wa fijn heit en wa kappelijkskes vuer 's anderendags de stove weere t' omsteekn en de koolbak es goe gevuld. 't Beginn der eenigste de koartn want 't wirk in de stoalln es gedaon en gheurt hulder lament geevn, troef, troef en wa gao daor mee doen, 't zijn oal d'onze. Ouw, zegt er eenn, jaot, 't zijn oal d'huldre maor ge zit er oalgelijk in. Der wordt geteld, op de toafel gebuuist en ne keer gevloekt, 't worden vier meetn gevoagd en aan den andere kant vier meetn beigezet en den deel goa vuert. Peetse zit in zijne zeetle en hee hoalt zijnn toebakzak uit, een gedruegde zwijnsblaoze van 't laotste virkn da geslacht es, hee vult zijn puipe mee fleur de lochtijnk en hee zet er nog een truzzeken bovenop en j' omsteekt zijn puipe. Hee pafst azue wa firme wolkn noar de zoldrij en 't beginn der oal eenegste t' hoestn en ze zeggn da't in hulder keele kriebelt. Maor Peetse pafst vuert lijk da der niets gebeurd es, hee trekt de speekbak van onder 't stovekot en speekt mee veel zwier ne firme kleister speeke in de speekbak die gevuld es mee vese zaaglijngn. Meetse moe oal mee ne keer naor een ander plaotse en ze makt de kienkee mee en we zittn in 't donkre tot dat er eenn de kissepanne vindt en de kisse omsteekt en we zien weere wat dan we zeggn. Meetsen es daor nog oallichte weere mee de kienkee en 'k zie nuij achter wat da ze geweest hee, z'hhe een talluere mee en 't ligt daor azue 'n gruede knorre vet vlees op en een ferset. 'k Zie nuij nog maor dat er neevens de stoove een kasserolle stao mee nen handdoek oovre, ze gao verzeekers koekn bakkn. Z'heft ne keer d'n handdoek op en 'k zie aan heurn aanleg da ze der jaost gao aan beginn. 't Wordn oal rap nog eenegste scheijkes heit in de buize geschoovn en nog ne keer goed in de stoove gekoterd en tons wordt de schijve mee twee gruede uern op de stoven gezet en 't spel kan beginn. heuren temper es genoeg gereezen, vuerzichtig wordt de buize nog ne keer afgevreevn mee een proobre vodde en 't ferset wordt in de knoore vet vlees gestookn en de buize wordt goed ingevet. Vuerzichtig wordt den eerste polleepel temper geschept en d' eeste rondeles wordn op de buize gegootn en ols ze beginn te kleurn worden z'ommege draaid mee de koekeschubbe. 't Begint oal goed te riekn en d'eerste die gebakkn zijn wordn op een gruede talluere geleijd en der

wordt nistig vuert gebakkn tot da meetse zegt: Gastn, ols huldren buem uit es meugde tons uitscheen want de koekn zijn g'reed. 't Duurt nog niet te lank of den buem es uit en de kaortn vliegn langs de kant. De toafel wordt greed gezet; elk zijn talluere, een mes en een ferset en ne speelkom vuer kaffee, de bootre, 't meelsuikre en de zelfgemoakte irrebeeskonfetuure en ze keunnn huldren buik vul eent. Smoakelijk. De koekn gaon gewilleg naor binnen, 't wordt niet te vele gebabbeld en ols iedereen voldoan es wordt de toafel afgekroamd, den afwas wordt op de kannebank gezet, dat es vuer morgn.

't Es nog oaltijd baomess en 'k zoe ne keer naor 't vertrek moetn maor dat es nog een ghuel endeken van de huize. 'k Ben oalgelijk nog zue zot niet van in da beesteweere zue verre te luepn, 'k doe d'achterduer oopn en 'k stelle mej op de zulle en mee 'n boogntje over 't planier goat dat uek. Ze kijkn vaneigens oardeg omda'k zue rap weere ben en da'k nie nat ben en 'k krij nog oalliche een firm replement, moar da woarek oal geweune.

Ze zijn oal weer gildeg aan 't parlesanttn en 'k huere ze weere bezig over de kwao hand, iets aangezet zijn, van de maore bereen zijn, van charletans en kwakzoalvers en speukn. Da belooft da er een aordig woordje zoal geplaceerd worden. Ja, van die suekn da kan 'k gemakkelijk geluevn want dat es nie moeilijk vuer dat te verstoan. Ols 't er 't snachts eenn op azue 'n boernhof naor 't fertrek moest en hee liept daor naortoe in zijn witte lange onderbroek en daorbooven zijne wittn tabbaord en mee een witte sloapmutse op zijn huefd en 't hienkt daor aan die turremutse nog azue nen firmen trus te biezebijzn woas da toch moar een raor zicht, zekers ols 't vulle moane woas. En ols d'n hond tons begost t'huiln van 't voaderland wig tons haon de gebuurn de weerwolf ghuerd. En maor vertelln, den eenen wist dit en den anderen dat, den eenn hao een zwarte katte gezien en den andren zeijt dat er iets gijnk gebeurn wat d' oakster hao geschetterd. En oal mee ne keer wordt er op de deure gebuist, een momentse duedse stilte en den eenn keek naor de anderen en tons: Wien es ter daor, en ols ze zijn stemme irken-degen wiedrn de grendels van de deure geschoovn, de deure wierd oopn gegoan en de gebuur stond daore. Kom binn en zet uij beij. De kloefn uit en den boalzak, die in een kapke gepleujd was en dat hee oover zijn huefd en zijn schauwers hoa op de grond geleijd en hem beijgezet. Hewel joone, in zulkn weere nog op gank en zue loade, es 't er nieuws. Joat, 'k hé 'n veuleken beij, een merrietjen, suust zijn moedre, en suust dezelfde blesse, ten

es geen hoar verschil in; allé profisjat en 't es t'hoopn da der chanse mee hét, wat 't es de laotstn tijd oal 't een en 't ander gebeurd in d'n omtrek en 't woas weere een schuij frauwmens op marode.

In dienn tijd zaagn de mensn oovroal heksen, 't woas genoeg daa in een klein huizeke weundege die der een beetse verruiloekt uitzag, daa moager woas, eenegste hoarkes op uuwe kinne en een vitse op uij koake en 't hoar een beetsen in uij tandn hienk en ge woart een hekse. En 't woarn tons van die wijvekes die zue doaneg krom gewirkt waorn dan ze dubbeltoe gijnjn daa vurstpann op huldre rugge kost leggn en ols ze haost geen tand neemer haon kostn ze nootn kroakn tussh huldren neuze en huldre kinne, en ols ze tons nog diervn mee ne stok gaon van aan d'thietmijte kostn die sluerkes deure gaon vuer heksen. Maor ols 't er ieverst een ventsen oalleene weundege op een hoveken daa een beetsen innewirts tond en hee hao niet te veel gemeens mee zijn gebuurt waost ne kwakzaolvre of ne kluiznaore, maor hee hao vuer oalles een remedie. Hee wist van welke krui'n da thee moest trekkn vuer die kwoale en welke blarn da moeste leggn op zweern en puistn. Ze klaptegen tons nog van 't keureventsens en ge zoedt tons wel ne keer oardig keun gegruend h'n dienn nacht.

Maor de tij'n zijn verander, 't zijn oal mensn die nuij in hulder huis een hekse op nen bezemsteel ahgn he'n en ze viern nuij allowien, iets da overgewoujd es van d'n andre kant van de wirreld. Dat es maor suust goed vuer de kommerse. In onze tijd waorn me wilder kontent mee een stoalkisse, een uitgholde beete mee twee uegn, enen neuze en ne mond in uitgesneen, dat op ne stok gestookn mee een brandende kisse daorin en daa waos toch maor een raor zicht. Nuij verschietn de mensn daor nie meer van, z'hen oal veel te vele gezien op de televieze. De kinders zijn nuij uek veel hardieër en gassereerder of wulder in onzen tijd. De mensn vind'n geenn tijd neemer vuer nog ne keer een resontse te doene of vuer wat te zittn lullepottn en vuer maollekaor wat te zittn tinsen en daa vinde'k spijteg.

Kijk, ge weet nuij van wat da'k dikkels drueme, ge weet hoe da't nuij es en 'k he ulder ne keer verteld hoe da't vroeger waos, verwondert hulder dat tons da'k azue nog ne keer iets weere zoe willn beleevn, en da'k daor van drueme. En ols ge tons, achter azue ne gezellegen oavend meugt goan sloapn en ge gaot, mee de kissepanne en de pispot noar de veite en ge keunt tons nog ne keer sloapn in azue een hueg bedde op ne kafzak die gevuld es

mee vers hoavren kaf. Ge voalt lijk nen blok in sloap en laot de reegn maor teegn de vensters kletsen en laot da baomesmeere maor leelijk doen en laot de wind maor huiln. Ge sloapt gelijk een rueze en t'sanderendags stao op fris en uitgesloapn ge zijt wakker gewordn om daa z' aan de kaffeemeuln huerdege draain, ghuert de veugelkes zue schuene schuiflen en vuer de reste is aolles stillen en rusteg. Waor moete daor nuij nog vuern zijn, zegge't mej ne keer. Kijk, ge meugt mej nuij gerust hulder gedacht zegge, ge meugt zelfs zeen da'k zot ben, 't es mej aol gelijk, want zot zijn ols ge't weet, dat en es niet, maor ols ge 't nie en weet, dat es wat anders.

Allé, saluu en teegn 't noaste vergaorijnge.

Dreetse DUERE, Nevele

SLECHTE TIJDEN

Ik denk dat het in het jaar '38 was dat er voor de eerste maal mobilisatie was. Degenen die reeds soldaat waren geweest en onder een bepaalde "klasse" waren, werden opnieuw onder de wapens geroepen. Wij, als kind toen, begrepen er niet zo veel van, maar wij zagen toch dat de mensen onrustig of zelfs bang waren voor wat er kon komen. Gelukkig duurde die mobilisatie niet lang en toen de jongens weer terug thuis waren, leek alles weer gewoon. Er was toen later een tweede mobilisatie en deze keer leek het erger, er werden zelfs bij ons soldaten ingekwartierd en langs de vaart werden langs de rechteroever loopgrachten gegraven. Van de soldaten waren wij nooit veraf en wij kenden er vlug reeds enkelen bij naam. Af en toe mocht ik al eens mee als ze met hun gamel naar de veldkeuken om hun avondmaal gingen. De veldkeuken was toen opgesteld in de Langemunt op de koer van de bakkerij Claeys.

Wij waren inmiddels in het jaar '40 en op de "plaatse" werd alles in gereedheid gebracht om Pinksterkermis of "Neevel sijnsen" te vieren; en wij gingen al eens zien wat voor molens en kramen er zoal zouden staan. Ook "Lemmer" was bezig zijn paardenmolen aan het opzetten, maar toen hij het zeil er wou opleggen kwam er iemand iets zeggen en hij begon de molen terug af te breken. Wij begrepen er niets van en men maande ons aan om rap naar huis te gaan, maar bij onze thuiskomst was iedereen naar de radio

aan het luisteren. Toen ik iets wou vragen, werd ik snel het zwijgen opgelegd en even later hoorde ik een vreemde taal en al wat ik verstond was “Heil Hitler”. Toen vernam ik heel snel dat er oorlog was uitgebroken en men zei dat het juist zou worden gelijk in ‘14-’18, dat de Duitsers zouden komen en ons land bezetten.

Toen werd er naar elk nieuwsbericht geluisterd maar ze waren nog tamelijk gerust, het Fort van Eben-Emael zouden de Duitsers niet kunnen innemen en, mocht dat lukken, dan was er nog altijd het Albertkanaal waar ze niet zouden over geraken, het was immers zoveel breder dan de vaart, dus. Maar het ging vlug, de oorlog was pas begonnen of er kwam al het droevig nieuws dat André Coddens was gesneuveld, kort daarna was het Fort ingenomen en waren ze al over het Albertkanaal. Mijn moeder zei “Kom jongentje, we gaan vlug een paternoster bidden want het gaat slecht”. Waarop ik antwoordde: “We moeten nu niet meer lezen, ze zijn nu toch al over het Albertkanaal”. De Waalse soldaten zongen niet meer van “O près de ma blonde” en er heerste een bedrukte stemming. De Duitsers rukten op en ze waren al bijna in Gent en de Belgen raadden ons aan om te vluchten. Ze gingen ten andere de brug opblazen.

Tot op heden vraag ik mij nog altijd af waarom ze die loopgraven langs de vaart rechteroever hadden gegraven?

Wij trokken met pak en zak voort naar de villa in de Pastoorshoek waar later nog enkele families bijkwamen en wij allen in de kelders. Wij hadden reeds kanonnengebulder gehoord en hoorden de obussen fluitend overvliegen en daarna ontploffen, het werd ernstig. De Belgen moesten hun stellingen verlaten, de huizen aan de brug werden in brand gestoken, de brug werd opgeblazen en de gegraven loopgrachten lagen daar, keurig gegraven voor de Duitsers. Had men soms gedacht dat de Duitsers van over zee zouden komen, of was het een voorop goed beraamd plan? Wij zullen het nooit met zekerheid weten.

Wij zaten allemaal vol spanning af te wachten wat er komen zou toen mijn grootvader in de kelder kwam en zei: “Ze zijn daar, ik heb ze gezien”. En kort daarop was het zo ver, “Aufmachen... raus...” en we moesten het huis uit, wenend en bang, langs de Duitsers die daar stonden met het geweer in aanslag. Enkele burgers werden door de Duitsers mishandeld en geslagen, en wij vertrokken te voet, op goed kome het uit naar Gent. Aan de Vliegmachien in Baarle kregen wij wat water te drinken en de tocht werd

voortgezet, maar elke keer als ik langs de Vliegmachien passeer en dat huisje zie, denk ik er telkens aan.

Na een paar dagen in Gent te hebben doorgebracht bij verre familie konden wij weer terug naar de Pastoorshoek en als het huis in Nevele was opgeruimd.

In Nevele zag het er gans anders uit, die uitgebrande huizen, de kerktoeren die op het instorten stond en zoveel beschadigde huizen en vernieling. De Duitsers marcheerden nu door de straten en zongen van “Erica”, maar het klonk ons niet zo goed in de oren.

En de miserie begon, alles werd gerantsoeneerd, ja watte. Wij hebben dan ook strenge winters gehad en vuur gemaakt met alles wat brandbaar was, hout, “sebileden” en we waren content als we eindelijk “slam” konden kopen. Slam was eigenlijk kolenstof dat wij dan goed natmaakten, op de “gloei” deden en heel voorzichtig werd dan met de koterhaak een klein gaatje gemaakt en zo kon de stoof lang “staan”, soms zo lang dat ze uit was; ze had te lang op een klein pitje moeten branden.

Er werd brood gebakken van geschoten rogge. Het had zo lang en zoveel geregend dat de oogst niet droog kon worden binnengehaald en de rogge was op het veld gekiemd. De hardgebakken korst kwam los van het binnenste waarin nog een “waterring” te zien was. Heel lekker was het niet maar het was toch eten.

En witte bonen dat we “gefret” hebben, met ganse balen, bonensoep met veel bonen, brood met bonen, aardappelen met bonen, ‘s middags en ‘s avonds brood met bonen.

Veel vet en vlees was er niet en als er een zwijntje in “den duik” kon worden gekeeld, werden de schellekens flinterdun gesneden.

Als de eerste “levaart” er aan kwam, waren het gewoonlijk “kazakken met levaart” of “levaart met kazakken”. ‘s Morgens een pot “maltesop” en een “roggenen stuute” en we waren gezet glijk een puit op een wegelink.

In ‘t school kregen wij dan soep van Winterhulp, die werd toen gekookt in een “kot” achter het “stadhuis” waar “den bak” was. En bij één van die soepbedelingen, de tassen soep stonden klaar uitgeschept op een boord aan de muur in de gang, riekt Antoine Haerens aan de soep en hij zegt, tamelijk luid “Hei, ‘t es suust lijde”. Maar meester De Bruycker, die juist naast Antoine staat, vraagt “Antoine, wat is lijde?”. En Toine, zo rap als tellen “auwe wijveschijte”. ‘t Was nog niet helemaal uit zijn mond of hij kreeg daar nu toch zo ne wafel op zijn kaake dat het klonk gelijk een bel.

Ja, van 't schole gesproken, er waren toen schoolmeester opgeroepen door het leger en zij werden vervangen door juffers. Wij hadden er één in ons klas en ze was nogal volslank en ze kwam uit Gent. Het was dan ook vanzelfsprekend dat ze nogal vlug een bijnaam had en die lag voor de hand, "Dikke Bertha". Terwijl zij op het bord aan het schrijven was, had iemand zo één van die kleine, kleien marbeltjes in de stoof gegooid, juist nadat de juf er goed had in "gekotterd". Na een tijdje spatte het marbeltje met een korte knal uiteen. Dikke Bertha wipte op van het verschieten, wist niet wat er was gebeurd en ze werd nerveus. Er hing buskruit in de lucht en soms kon je de spanning zo voelen. André Van Gansbeke wou zijn zakdoek uit zijn broekzak nemen toen er per ongeluk zo een marbeltje op de vloer tikte. "Van Gansbeke, kom maar hier en geef dat maar af en als ge er nog hebt, laat maar komen." Schoorvoetend lei Van Gansbeke nog enkele marbeltjes in haar handen, allemaal, en ze hield haar beide handen op, en met een triomfantelijk "Voila, dat zal u leren" gooide ze allemaal de marbeltjes in de openstaande kachel. Wij zaten ons al inwendig te verkneukelen en wachtten met spanning op wat komen zou... en dan... pang pang pang pang... niet bij benadering te schatten hoeveel keer pang werd gehoord maar het had veel weg van een salvo met een mitraillette. Dikke Bertha was er echt niet goed van en ze zag rood van schaamte omdat ze zo dom was geweest van alles in de kachel te gooien.

'k Heb nog eens heel hard mogen lopen. Ik slenterde langs de vaart langs de rechter oever waar ik toen woonde, aan die kant was er toen een fietspad met fijn grind en daarnaast stonden toen twee rijen "achtkanten" of populieren en ik verveelde mij. Toen kwam er uit de richting Deinze gemoedelijk een Duitser aangefietst, en toen hij bijna op mijn hoogte was, draaide ik mij met mijn rug naar hem, bukte mij een beetje en loste toen een grote, luide wind en keek hem een beetje spottend aan. Maar Frits duwde heel hard op de torpedo, plaatste de fiets tegen één van de achtkanten, ik zette het op een lopen en Frits achter mij aan. Eerst over de akker, dan over de gracht, onder de prikkeldraad en de weiden van "Den Hoel" in. Oef, ik was hem kwijtgeraakt, en veel later ben ik dan op mijn gemak langs de Langemunt naar huis gewandeld, voorzichtig rondkijkend, maar ik heb Frits niet meer gespeurd.

André D'HOORE, Nevele

VERLOF

Verlof was overigens de allerhoogste betrachting. Dat wisten ze natuurlijk en het was een fluitje van een cent geweest om nagenoeg de hele kazerne te mobiliseren voor een bloedinzameling tegen twee dagen verlof de man. Voor de uitvoering van papieren maskers die als versiering moesten dienen op het officierenbal, een opdracht van de kolonel, kreeg ik eveneens twee dagen. Al heb ik de leeuw in zijn hol moeten opzoeken om hem aan zijn belofte te herinneren, maar hij capituleerde onmiddellijk en schreef het verlossende briefje. Een aardige man, dit algemeen gehate opperhoofd, in zijn rol van verstrooide sinterklaas die verlof had weg te geven en waaruit misschien meer dan twee dagen waren los te peuten. Al zag ik mij dat niet goed doen vanuit de stokstijve houding op eerbiedige afstand van zijn bureau zoals het reglement voorschreef.

Dat hol is later, op een avond, eens onder water gelopen tijdens een schrobbeurt. Wij konden niet vermoeden dat de hoogste in rang kantoor zou houden net bij de laagste plek van de gang en niet beletten dat het zeepsop met verbazingwekkende gretigheid onder de gesloten deur verdween. Hij zal daar de volgende morgen niet blij mee geweest zijn, maar als hij het ooit in zijn hoofd haalt, zijn memoires neer te schrijven, heeft hij alvast één anekdote om ze wat op te vrolijken.

Uit "Herkauwen"
(5e Linie Bon Soest, 1958)
Marc DE KETELAERE, Hansbeke

DE KINDERWAGEN

Ik ben zo weinig in mijn kinderwagen rondgereden dat de investering betreuenswaardig ware geweest als daar jaren later geen uiterst prettig, hoewel oneigenlijk gebruik van was gemaakt. Het succesloze voertuigje moet al snel op zolder zijn beland en toen het huis in 1940 half in puin lag, was het zo ongeveer het meest nutteloze stuk uit de overgebleven inboedel. Zoals alle vóóroorlogse constructies was het kloek geconcipeerd, met dikke volle banden en een diepe metalen bak waarin gemakkelijk een baal stro had kunnen vervoerd worden. Omdat er geen toonbaar koetsje meer van te maken viel, mocht ik het hebben. Het stevige onderstel werd de basis

waarop een assortiment nabootsingen van geallieerde legervoertuigen gestalte kreeg, met opschriften in krijt die er afgeveegd werden telkens het ding te dicht langs de ligusterhaag scheerde. Nog mooier werd het nadat de assen van het onderstel gescheiden waren en één ervan op een soort draaistel gemonteerd werd dat later door een geïmproviseerd stuur kon bediend worden. Doordat de tuin op een helling lag, kon ik een heel eind rijden. Erg stabiel is het ding nooit geweest en toen de cabine ook nog van oud serren-glas was voorzien werd het ronduit gevaarlijk.

Er bestaat nog een foto van de zo lang versmadede kinderwagen in een vroeg stadium van verbouwing en waarop twee jongentjes in volle gemoedsrust poseren alsof het ding niet elk moment had kunnen kantelen. Het moet nog oorlog zijn geweest want het jongentje dat naast mij zit en Antwerps praatte, woonde tijdelijk met zijn ouders in bij burenen. Hun huis was daar eigenlijk te klein voor en bovendien bezat hij een reusachtig schip in triplex, met schouwen waarin zijn vader, de heer Brodahl, de rook van zijn sigaret blies om het echt te doen lijken.

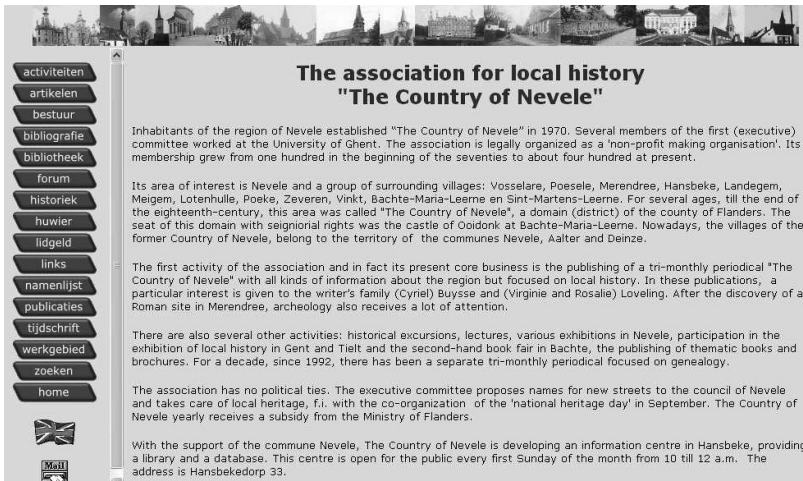
Had ik nu een telefoonboek van Antwerpen, dan zou ik geneigd zijn de naam op te zoeken, zo maar voor de aardigheid, want ik bel niet zo graag iemand op, zeker niet na meer dan vijftig jaar. Hij kan dood zijn, verhuisd, uitgeweken, en de F. Brodahl die er misschien staat, een homoniem van iemand die nooit een groot schip in triplex heeft bezeten.

Uit “Herkauwen”
Marc DE KETELAERE, Hansbeke

ONZE WEBSITE IN HET NIEUW

Regelmatige bezoekers van onze website (www.landvannevele.com) zullen het al gemerkt hebben dat deze sinds vorige maand door Catherine De Grootte in een nieuw kleedje werd gestoken en dat we onze kring nu ook in het Engels voorstellen. Er is een nieuwe rubriek toegevoegd: forum. Daar kan je je vragen i.v.m. familie- en/of heemkunde kwijt of kan je antwoorden op een gestelde vraag.

Het gaat trouwens goed met de interesse voor onze website. Op 7 februari 2003 noteerden we onze vijfduizendste bezoeker. Toeval of niet, maar deze bezoeker was de Vlaamse Gemeenschap Brussel die ons dit jaar opnieuw een subsidie toekende van € 1.100 voor de inhoud en de kwaliteit van ons tijdschrift. Voor zij die van cijfers en statistieken houden kunnen we nog kwijt dat van die 5.000 bezoekers er 4.243 uit België kwamen, 284 uit Nederland, 127 uit de USA, 46 uit Frankrijk en 25 uit Duitsland. Bent u in het bezit van bijkomende informatie of heeft u op- of aanmerkingen over onze website aarzel dan niet ons het te laten weten.

**The association for local history
"The Country of Nevele"**

Inhabitants of the region of Nevele established "The Country of Nevele" in 1970. Several members of the first (executive) committee worked at the University of Ghent. The association is legally organized as a 'non-profit making organisation'. Its membership grew from one hundred in the beginning of the seventies to about four hundred at present.

Its area of interest is Nevele and a group of surrounding villages: Vosselare, Poesele, Merendree, Hansbeke, Landegem, Meigem, Loterhulle, Poeks, Zeveren, Vinkt, Bachte-Maria-Leerne en Sint-Martens-Leerne. For several ages, till the end of the eighteenth-century, this area was called "The Country of Nevele", a domain (district) of the county of Flanders. The seat of this domain with seigniorial rights was the castle of Ooidonk at Bachte-Maria-Leerne. Nowadays, the villages of the former Country of Nevele, belong to the territory of the communes Nevele, Aalter and Deinze.

The first activity of the association and in fact its present core business is the publishing of a tri-monthly periodical "The Country of Nevele" with all kinds of information about the region but focused on local history. In these publications, a particular interest is given to the writer's family (Cyriel) Buysse and (Virginie and Rosalie) Loveling. After the discovery of a Roman site in Merendree, archeology also receives a lot of attention.

There are also several other activities: historical excursions, lectures, various exhibitions in Nevele, participation in the exhibition of local history in Gent and Tielt and the second-hand book fair in Bachte, the publishing of thematic books and brochures. For a decade, since 1992, there has been a separate tri-monthly periodical focused on genealogy.

The association has no political ties. The executive committee proposes names for new streets to the council of Nevele and takes care of local heritage, f.i. with the co-organization of the 'national heritage day' in September. The Country of Nevele yearly receives a subsidy from the Ministry of Flanders.

With the support of the commune Nevele, The Country of Nevele is developing an information centre in Hansbeke, providing a library and a database. This centre is open for the public every first Sunday of the month from 10 till 12 a.m. The address is Hansbekedorp 33.

Navigation menu (left):
- activiteiten
- artikelen
- bestuur
- bibliografie
- bibliotheek
- forum
- historiek
- huwier
- lidgeld
- links
- namenlijst
- publicaties
- tijdschrift
- werkgebied
- zoeken
- home

Logos: UK flag, MHL